

Gęś gęgawa (*Anser anser*)

I. Występowanie i siedlisko

Gęgawa zamieszkuje w wielu regionach Euroazji, od Islandii poprzez północno-wschodnią Europę, Turcję, Rosję, aż do północno-wschodnich Chin. W Polsce gniazduje przede wszystkim na zachodzie i coraz liczniej na północnym wschodzie. Coraz częściej również zimuje na zachodzie Polski. Zasiedla rozległe kompleksy stawów rybackich, zarastające jeziora oraz doliny rzek o urozmaiconej linii brzegowej. Zasadniczo żyją na tych zbiornikach wodnych, których pas szuwarów jest wystarczająco szeroki do założenia gniazda i zapewnia bezpieczną kryjówkę w razie niebezpieczeństwa. Czasami gniazda tych ptaków można znaleźć nawet na śródpolnych oczkach wodnych.

II. Charakterystyka ogólna

Gęgawa jest naszym najcięższym ptakiem wodnym z rodziny kaczkowatych, na którego możemy polować. Jej waga dochodzi do 4,1 kg. Jest masywna i duża. Jasnoszara górna powierzchnia skrzydeł odcina się wyraźnie od ciemniejszego grzbietu. Głowa, szyja i spód ciała są jednolicie szare. Nogi gęgawy oraz jej dziób mają charakterystyczny pomarańczowo-różowy kolor, z wyraźnym białym paznokciem na

końcu. Odgłosy jakie wydają gęgawy, są bardzo podobne do dźwięków wydawanych przez gęsi domowe (nie powinno to nikogo dziwić, gdyż gęsi domowe wywodzą się od gęgaw).

III. Odżywianie

Gęsi są typowymi roślinożercami, gdyż spożywają wyłącznie pokarm roślinny. W ich diecie znajdują się więc delikatne liście i pędy, zwłaszcza traw i zbóż, różne oziminy, groch, tataraka, wszelakie nasiona, kłaczka i soczyste korzenie roślin dzikich i uprawnych. Chętnie więc korzystają z możliwości jakie daje im rolnictwo i dość intensywnie potrafią się wypasać na łąkach lub polach.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Gęsi pojawiają się na lęgowskich tuż po roztopach. Ciągłe żerują stadnie, o świcie i zmierzchu, a nawet nocą, ale okresy niejedzenia (dzień) poszczególne pary spędzają na budowie gniazda. Z reguły zajmuje się tym samica. Gniazdo zbudowane jest z trzciny i sitowia, w trudno dostępnym miejscu. Dość często powstaje na podstawie z wyłamanych pędów, na kępie trzciny lub palek, a nawet nisko położonych drzewach. Zawsze wyścielone jest puchem, którego przybywa w miarę upływu czasu. Średnio samice znoszą 4-6 jaj, które wysiadują 27-28 dni. W okresie tym samiec pełni rolę stróża. Po wykuciu pisklęta jeszcze tylko kilka razy nocują w gnieździe. W ciągu dnia, jak przystało na typowe zagniazdowniki, świetnie sobie radzą pod czujnym okiem rodziców. Pomimo uzyskania lotności, która następuje po 50-60 dniach, młode będą przebywały w rodzinnym stadzie aż do następnej wiosny.

V. Zachowanie

Są bardzo płochliwymi ptakami i dlatego siedząc na wodzie trzymają się jak najdalej od brzegu. Również podczas żerowania są bardzo ostrożne. Zazwyczaj kilka osobników rozstawionych na obrzeżach stada bacznie obserwuje teren, a reszta spokojnie się pasie. Podczas lotów także chcą czuć się bezpiecznie, więc przeważnie lecą na bardzo dużej wysokości. Jedynie podczas sloty i mgły lecą niżej. Mają bardzo silne więzi partnerskie, tworzą stałe pary.

VI. Ekologia gatunku

Gatunek łowny z okresem ochronnym. Polowanie na dzikie gęsi dozwolone jest od września do końca grudnia. Na gęsi poluje się w czasie jesiennych przelotów wieczornych i porannych, robiąc zasiadkę na trasach przelotów. Gęsi przelatują stale tymi samymi szlakami i o tej samej porze.

VII. Słowniczek

Ciąg – przelot ptaków określonymi i powtarzalnymi trasami.

Pierzenie się – zmiana upierzenia u ptaków.

Podlot – o ptaku młodym, uczącym się latać.

Tabun – większa liczba gęsi.

Wiosła – nogi ptaków wodnych.